

Strategie řízení třídy

Strategie řízení třídy

- vedení třídy je proces, při kterém učitelé (v kontextu konkrétní školy) vytvoří a udržují podmínky pro chování studentů ve výuce.
- Účelem provádění je podpořit prosociální chování a podpořit u žáků zájem o výuku (Emmer & Sabornie, 2015; Everston & Weinstein, 2006).
- Konkrétní programy se ukázaly být efektivní pro 80-85 procent všech studentů. Pro zbytek je nutný specifitější přístup.
- Strategie zahrnují jak regulativní diskurz (chování žáků), tak i didaktický (práce s obsahem)
- Souvisí s individuálním pojetím učitelské role a její reflexí i s reflexí konkrétních interakcí se třídou

Strategie řízení třídy je také závislá na rozdíly mezi žáky. Každý žák je osobnost a např. to, co jednoho motivuje k činnosti, může být pro druhé žáka demotivující. Co jednoho žáka odradí od nespolupracujícího chování, může druhé žáka povzbuzovat, apod.

Faktory, které přirozeně určují rozdíly mezi žáky / studenty ve třídě:

- zájem o učení – motivace žáků, kteří nemají přirozený zájem o učení, podpora nadšení těch, kteří se rádi učí
- sebedůvěra
- vnímání toho, co je důležité
- postoj vůči škole
- rozumové schopnosti
- předchozí výsledky
- zkušenosti, na nichž můžete stavět – vliv různých prostředí
- rodinný a společenský život
- užívání drog
- specifické potřeby – vady zraku, sluchu, ortopedické vady, poruchy chování, citová nevyrovnanost, výrazně nadaní žáci. V těchto případech by měl být vypracován IVP (Individuální vzdělávací program). IVP obsahuje speciální osnovy, časový rozvrh, atd.

Strategie řízení třídy vám pomohou vytvořit pro žáky učební prostředí, které podporuje dosažení dobrých výsledků a v němž žáci nejsou vyrušováni a rozptylováni ani není ohrožena jejich bezpečnost a tělesná a duševní pohoda. Slouží k získání pozornosti žáků, k získání a udržení spolupráce žáků a k účinnému řešení kázeňských problémů.

Nejčastější starosti, které znepokojují učitele, ředitele, rodiče i mnohé žáky jsou problémy týkající se nedostatku kázně, nekvalitního řízení vyučování a zvládnutí třídy a rušivého chování žáků, nepozornost žáků, nedostatek snahy a všeobecnou neochotu ke spolupráci.

- Míra spolupráce žáků je ovlivněna faktory **které může učitel ovlivnit:**
- stanovením cílů pro své žáky
- plánování, příprava a provedení učební činnosti
- hodnocení výsledků žáků
- uspořádání učebny
- způsob komunikace mezi žáky a rodiči, atd.

které nemůže učitel ovlivnit:
nedostatek porozumění vedení školy
rodiče, kterým na dětech nezáleží
nedostatek materiálů a pomůcek
žáci bez motivace
labilní žáci
žáci s mezerami ve znalostech
příliš velký počet žáků ve třídě, atd.

K čemu je to dobré

- Zřizuje a udržuje výukově příznivé nastavení třídy.
- Umožňuje smysluplné učení a usnadňuje sociální a emocionální růst.
- Snižuje výskyt negativních projevů chování a navyšuje čas využitelný pro aktivní výuku.

Proč se úvahami o efektivitě řízení třídy zabývat?

- zvyšují úspěšnost studentů tím, že vytvoří vzdělávací prostředí, které zlepšuje akademické dovednosti a kompetence žáků, jakož i jejich sociální a emoční vývoj.
- jsou neúčinnější, když se dodržují tři základních zásad (Brophy, 2006, s. 39-40.):
  - Upozorňují na význam studentských očekávání pro jejich chování a učení ve třídě.
  - Podporují aktivní učení a zapojení studentů.
  - Identifikují konkrétní studentské aktivity vedoucí ke školnímu k úspěchu. Konkrétněji:
    - Jaké chování je potřebné k dosažení cílů vzdělávací činnosti?
    - Jaké důsledky má konkrétní vzdělávací činnost mít pro samotné studenty?
    - Jak se má učitel připravit na konkrétní chování studentů?
- Na úrovni školy
  - Jak předcházet kázeňským problémům?
  - Jak řešit konkrétní kázeňské problémy.
- K vyřešení těchto problémů, vědci založili několik systémů, jako jsou podpora pozitivního chování (Crone & Horner, 2003; Crone, Horner, a Hawken, 2010) a sociální a emoční učení (SEL), (Weissberg, Kumpfer, & Seligman, 2003).

Podpora pozitivního chování

- Na úrovni celé školy, učitelé a zaměstnanci vytvářejí pozitivní kulturu školy tím, že jasně definují pozitivní očekávání, které jsou v souvislosti s výukou kladeny na všechny studenty a dospělé (Bradshaw, 2014).
- Příkladem systému PBS jako stupňovitého modelu by mohl vypadat následovně:
- Stupeň 1: univerzální úroveň
  - Škola stanovuje očekávání ohledně chování. Ujistěte se, že studenti, pracovníci a rodiče rozumí těmto očekáváním; Škola vymezuje příklady pozitivního chování a vede k nim studenty. Učitelé interagují pro-sociálně se studenty a představují konkrétní modely chování. Učitelé jsou v tomto smyslu proškoleni. Škola zavádí celoškolský tým vedoucích pracovníků na podporu činností PBS. Škola realizuje metodický systém evidence chování žáků tak, aby usnadnilo rozhodování o možném zásahu nebo dalšími reakcemi.
- Stupeň 2: sekundární úrovni intervence
  - Program založený na důkazech, jako první předpoklad úspěchu (Walker, Stiller, Bolly, Kavanagh, Steverson, a Feil, 1997) mohou být realizovány se skupinami studentů, kteří potřebují specifickou úroveň podpory.
- Stupeň 3: terciární úrovni
  - Individualizované programy založené na důkazech jsou implementovány pro studenty nereagující na druhý stupeň (na základě výsledků analýzy dat a jejich chování). Probíhá ve spolupráci třídních učitelů a specialistů (například školní psychologové, speciální pedagogové), kteří mají odborné znalosti v této oblasti.

Příklady opatření první úrovně

- Přibližně 80 až 85 procent studentů bude moci splnit očekávání učitele ve třídě dostane-li konkrétní návod.
- Explicitně seznámit studenty ve třídě s očekáváním a pravidly
  - Učitelé by neměli předpokládat, že studenti vědí vhodné a očekávané chování. Místo toho by měli studentům pravidla a postupy zpřístupnit a naučit je na příkladech.
  - Trávit více času výukových očekávání na začátku školního roku; tento plán pomůže studentům dostat se do praxe následující pravidla hned od začátku.
  - připomínat cíle v průběhu celého roku, a ujistěte se, že studenti jsou obeznámeni s těmito cíli.
  - Přizpůsobit očekávání chování založené na kontextu, jako je velikost skupiny nebo nastavení.
- Odměňovat pozitivní chování
  - chvála je jedním z neúčinnějších způsobů, jak posílit a odměnit pozitivní chování. Dát pochvalu chování specificky, identifikovat, co student udělal správně. Posoudit, jaké odměny jsou významné pro studenty: ocenění pozornost učitelů nebo raději drobné ceny?
- Vyvinout vzdělávací program, který usnadňuje zapojení studentů
  - Ujistěte se, že úroveň obtížnosti učiva je vhodná pro konkrétní studenty. Učivo a materiály, které jsou příliš snadné nebo příliš obtížné může mít za následek chování, které jako učitel neoceníte. Připravte příležitosti ve studijních materiálech pro výběr učiva studenty. Volba jim umožňuje rozšířit vlastní akademické zkušenosti. Začněte zájem studentů do ŠVP, což studentům umožní, aby investovali energii do toho, co se učí (Kern & Clemens, 2007).
- Co když student nereaguje na pokyn nebo intervenci?
  - Pokud student nereaguje na všeobecné instrukce / intervenci se ve třídě vhodné chování, mohou potřebovat větší či přizpůsobené zásah. Implementace konkrétní intenzivní sociálně-emoční intervence pro studenty s poruchami chování je účinným prostředkem k posílení řízení třídy, protože sociálně-emoční intervence mohou vybavit studenty kompetencemi, dovednostmi a motivací, které potřebují k vhodnému chování ve škole.

Příklady opatření druhé úrovně

- Typicky dalších 10 až 15 procent studentů potřebují větší podporu chování. To typicky zahrnuje malé skupiny specificky zaměřené.
- Témata pro tyto skupiny mohou zahrnovat:
  - Self-management
  - Práce s negativní emotivitou
  - Řešení konfliktů
  - Specializovaná výuka sociálních dovedností
  - Mentorské programy

Konkrétní doporučení 1

- Nepoužívejte vágní pravidla.
- Nezávádějte pravidla, která nejste ochotni prosazovat.
- Nepřehlížejte chování, které porušují školní nebo třídní pravidla (tím nezmizí).
- Buďte jednoznační a důslední při řešení nevhodného chování studentů
- Nepoužívejte příliš agresivní nebo trapné tresty, či tresty bez doprovodných opatření.
- Nepoužívejte tělesné tresty.
- Nesnažte se řešit problémy sami, pokud máte vážné obavy o konkrétního žáka/studenta. Kontaktujte školního psychologa nebo metodika prevence (či další specialisty).

Konkrétní doporučení 2

- Mluvte normálním hlasem, nekřičte.
- Mluvte, když studenti poslouchají.
- Nebojte se neverbální komunikace (gesta aj.)
- Upozorňujte na konkrétní nevhodné chování hned a adresně.
- Mějte výuku vždy dobře připravenou a rozmyšlenou (vč. možných variant).

<http://www.edutopia.org/blog/classroom-management-tips-novice-teachers-rebecca-alber>

Nebo také konkrétní doporučení 3:

<http://www.edutopia.org/blog/7-tips-better-classroom-management-tyler-hester>

Literatura

- Cangelosi J. S. (2006). *Strategie řízení třídy*. Praha: Portál.
- APA (2016). Classroom management (teacher module). Washington: APA. Dostupné z <http://www.apa.org/education/k12/classroom-mgmt.aspx>
- **Rozšiřující:**
- Slavin, R. E. (Ed.) (2014). *Classroom management & assessment*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Emmer, E. T. & Sabornie, E. J. (Eds.) (2015). *Handbook of classroom management* (2 nd ed.). New York: Routledge.
- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (2006). Classroom management as a field of inquiry. In C. M. Evertson & C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (s. 3-16). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.